ग्रामीण कृषि मौसम सेवा

डॉ पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला आणि भारत मौसम विभाग

ईमेल – gkmsakola@yahoo.com

यवतमाळ जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक: ४२ / २०२४ - २०२५

दिनांक: शुक्रवार १७ जानेवारी २०२५

हवामान घटक	हवामान अंदाज (दिनांक १७ जानेवारी ते २१ जानेवारी २०२५)				
दिनांक	17/01	18/01	19/01	20/01	21/01
पाऊस (मिमी)	0	0	0	0	0
कमाल तापमान (अं.से.)	28.5	29.6	30.2	30.3	30.5
किमान तापमान (अं.से.)	18.2	17.4	17.6	16.5	16.3
सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)	72	59	57	61	63
दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)	43	48	49	53	56
वा-याचा वेग (किमी / तास)	8	7	8	9	11
वा-याची दिशा	48	126	79	104	98
आकाश स्थिती	स्वच्छ	स्वच्छ	स्वच्छ	स्वच्छ	स्वच्छ

पिकांचे नाव	अवस्था	कृषि सल्ला
हवामान अंदाज		• प्रादेशिक हवामान संशोधन केंद्र, नाग□ूर यांच्या कडून प्राप्त झालेल्या हवामान अंदाजानुसार दिनांक १७ जानेवारी - २१ जानेवारी दरम्यान हवामान कोरडे राहील त्यानंतर □ुढील □ाच दिवसात मोठा बदल होणार नाही.
सामान्य सल्ला		• ओलिताची सोय असल्यास व गरज □डल्यास □िकास □ाणी द्यावे.
क□ाशी	वेचणी	• क□ाशीची जातवार स्वच्छ वेचणी करावी व सुकलेल्या सुरक्षित ठिकाणी त्याची साठवणूक करावी. • क□ाशी □िकाचे फरदड घेतल्यास शेंदरी बोंडअळी सोबत इतर अळ्यांना खाद्य मिळाल्यामुळे त्याचा प्रधुर्भाव जास्त राहतो व त्यांचा □रिणाम □ुढील हंगामातील □िकावर लवकर होता, त्यामुळे फरदड घेवू नये. • का□ूस संकलन केंद्र व साठवणूक ठिकाणी शेंदरी बोंडअळीच्या वेवास्था□नसाठी कामगंध सा□ळ्याची मदत घावी व त्यामध्ये सा□डलेल्या प्रौढ अवस्थेतील बोंडअळीची नियमित वेचणी करावी, त्यामुळे □ुढील वर्षी त्याचा प्रादुर्भाव कमी होईल
तूर	काढणी	• वेळेवर □ेरणी केलेले तूर □िक शेंगा □क्वतेच्या ते काढणीच्या अवस्थेत आहे, काढणीला आले असल्यास □िकाची काढणी करून माल तयार करावा व तयार झालेला सुकलेला मालची सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी.
हरभरा	वाढ / फुल	• सध्यस्थितीत किमान ता□मानात कमी आणि हलके धुक्यामुळे □िकात फुलगळ होण्याची शक्यता आहे, त्याच्या उ□ाययोजना साठी हरभरा □िकास तुषार सिंचनाने □ाणी ध्यावे किंवा फावरणी □ं□ाने □िकावर □ाणी फवारावे, त्यामुळे □ानावरील धुके निघून जाईल व □िकास हानी □होचणार नाही तसच शेताच्या बांधावर काडी कचरा □ेटवून धूर तयार करावा. • हरभरा □िकास फुल वाढीस वाव मिळण्यासाठी □िकावर नायट्रोबेन्झीन १० मि.ली व फुलगळ थांबविण्यासाठी एन.ए.ए (ने□थेलीन असेटीक असिड) २ मि.ली प्रती १० लिटर □ाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • हरभरा □िकात मर रोगाचा प्रादुर्भाव दिसताच रोगट झाडे उ□टून नष्ट करावीत. ट्रायकोडर्मा शेणखतात मिसळून द्यावा. बागायती हरभरा □िकावरील ओली मुळकुज व कॉलररॉट दिसून येत असल्यास नियंत्रणासाठी योग्य ते उ□ाय करावा. • घाटेअळीच्या सर्वेक्षण व नियंत्रणसाठी ५ कामगंध सा□ळे प्रती हेक्टरी या प्रमाणे उभारावेत व त्यासोबतच २० □क्षी थांबे प्रती हेक्टरी उभारावेत. • □िकाची □ाहणी करावी व हरबरा □िकावर घाटे अळीचा प्रादुर्भाव दिसताच घाटे अळीने आर्थिक नुकसानाची □तळी (१-२ अळ्या प्रती ओळ किंवा ५ टक्के किडग्रस्त घाटे) □ार केल्यास नियंत्रणासाठी □हिली फवारणी ५ टक्के निंबोळी अर्क किंवा ३०० □□िएम अझाडीरेक्टीन ५० मि.ली किंवा १५०० □□िएम अझाडीरेक्टीन २५ मि.ली किंवा एच.ए.एन.□ि.व्हि (१x१०९ □िओबी/ प्रती १० लिटर □ाण्यात मिसळून फवारणी करावी) ५०० एल.ई/ हे. किंवा क्विनॉलफॉस २५ टक्के ई.सी २० मि.ली प्रती १० लिटर □ाण्यात मिसळून फवारणी करावी तसेच दुसरी फवारणी (□हिल्या फवारणीनंतर १५ दिवसांनी) इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ टक्के एसजी ३ ग्रॅम किंवा ईथिऑन ५० टक्के ईसी २५ मि.ली. किंवा फ्ल्युबेंडामाईड २० टक्के डब्ल्युजी ५ मि.ली किंवा क्लोरान्ट्रोनिलीप्रोल १८.५ एस.सी. २.५ मि.ली प्रती १० लिटर □ाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
गहू	वाढ	• बागायती गव्हास □ेरणीनंतर १८ ते २०, ३० ते ३५ , ४५ ते ५० व ६५ ते ७० दिवसांनी अनुक्रमे मुकुटमुळे अवस्था, जास्तीत जास्त फुटवे अवस्था, कांडीअवस्था व फुलोर अवस्थेत ओलीत करावे. • ओलिताचे □ाणी मर्यादित असल्यास बागायती गव्हास उगवणी □ासून २१, ४२ व ६५ दिवसांनी □ाण्याच्या □ाळ्या द्याव्यत. • मावा किडीच्या नियंत्रणासाठी एकरी ५ ते १० □िवळे चिकट सा□ळे लावावेत. □िकावरील माव्याचे नियंत्रणासाठी २५ डब्ल्यु जी थायोमेथॉक्झान ५० ग्रॅम किंवा डायमेथोएट ३० ईसी १० मि.ली १० लिटर □ाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
भुईमुग	□ेरणी	• ओलिताचे □ाणी उ□लब्ध असल्यास उन्हाळी भुईमुगाची □ेरणी थंडीचा अंमल कमी होण्यास सुरवात झाल्यावर म्हणजे जानेवारीच्या दुसर्या □ंधरवड्यातते फेब्रुवारी च्या □हिल्या आठवड्या □र्यंत रुंद वाफसरी □द्धतीने तुषार सिंचनाखाली करावी. □ेरणीसाठी टीएजी -२४ किंवा एसबी-११ वाणाची निवड करावी त्यासाठी बियाणे हेक्टरी १२५ किलो वा□रावे. □ेरणी□ूर्वी बियाण्यास बीज प्रक्रियासाठी रायझोबियम २५ ग्रॅम /किलो, □िएसबी २५ ग्रॅम/किलो, ट्रायकोडर्म ५ ग्रॅम/किलो, या प्रमाणात बीज प्रक्रिया करावी.
करडी	वाढ / फुल	• करडई □िकाच्या अधिक उत□न्नसाठी □िकास सौरक्षित ओलीत देण्याची शिफारस आहे, एक ओलिताची सोय असल्यास □ेरणी□ासून ५० दिवसांनी, दोन ओलिताची सोय असल्यास □ेरणी□ासून ३० व ५० दिवसांनी तसेच तीन ओलिताची सोय असल्यास □ेरणी□ासून ३०, ५० व ६५ दिवसांनी ओलीत द्यावे. • मावा किडीचा प्रादुर्भाव (३० टक्के प्रादुर्भावग्रस्त झाडे) दिसताच डायमीथोएट ३० टक्के प्रवाही १३ मि.ली १० लिटर □ाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
फळझाडे	वाढ	• आंबिया बहाराचे संत्राफळ तोडणी या आठवड्यात □ूर्ण करावी व फळ तोडणी झाल्यानंतर वाळलेल्या फांद्या किंवा सुखलेली सल काढावी व लगेच कार्बेन्डॅझिम १० ग्रॅम प्रती १० लिटर □ाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • मृग बहराच्या संत्रा व मोसंबीच्या फळांच्या झाडांवर ठिंबक सिंचन □द्धतीने सिंचन करावे, त्यासाठी ६ वर्षाच्या झाडाला ४१ लिटर □ाणी प्रती दिवस प्रती झाड द्यावे, ८ वर्षाच्या झाडाला ६५ लिटर □ाणी प्रती दिवस प्रती झाड द्यावे आणि १० वर्षाच्या झाडाला ८२ लिटर □ाणी प्रती दिवस प्रती झाड द्यावे. • संत्राच्या मृगबहर असलेल्या बगीच्यामध्ये जिथे खू□ थंडी भासत आहे अश्या ठिकाणी झाडाच्या खोडा जवळ व आळ्यात तनीस, गवत, □ाला□ाचोळा, गव्हाचे तूस इत्यादींचे आच्छदन घालावे. रात्रीचे वेळी फळबागेत जागोजागी ओला □ाला□ाचोळा □ेटवून धूर करावा. त्यामुळे बागेचे ता□मान वाढण्यास मदत होते. • अति थंडीच्या काळात झाडावर □ाण्याचा फवारा मारावा, □ाण्याच्या फावाराने झाडांच्या संरक्षण होण्यास मदत होते.
भाजी□ाला	वाढ	• भाजी□ाला □िकास त्याच्या गरजे प्रमाणे □ाणी द्यावे. रो□ावटिकेत उन्हाळी मिरची, वांगी व टोमाटोचे बियाणे गादीवाफ्यावर □ेरावे. • गादीवाफ्यावर कांदा बियाणे (हेक्टरी ८ ते १० किलो) □ेरावे. □ांढ-या जाती: अकोला सफेद, फुले सफेद, यशोदा, भीमा श्वेता, □ुसा व्हाईट राउंड, लाल-□ुसा रेड, एन २-४-१, निफाड-५३, बसवंत ७८०. कोथिंबीर (संभार , लसून, मुला, मेथी, □ालक, श्रावण घेवडा, बटाटा, गाजर, गवार, वाटणा इ. भाजी□ाला □िकांची लागवड करावी.
□शु / जनावरे	-	• जिल्ह्यात जिथे खू□ थंडी भासत आहे अश्या ठिकाणी कुकुट□ालन शेडमध्ये दोन्ही बाजूच्या जाळ्यांना □डदे किंवा बारदाना लावावा तसेच रात्रीच्या वेळी शेड मध्ये बल्ब लावावेत. शरीरातील ता□मान टिकविण्याकरिता उर्जायुक्त खाद्य□दार्थ उदा.स्निग्ध □दार्थ, प्रथिने यांचे खाद्यातील प्रमाण वाढवावे. • जनावरांना □ायखुरी व तोंडखुरी रोगाची प्रतिबंधक लस □शु दवाखान्यात नेऊन टोचावी. जनावरांना स्वच्छ □ाणी □ाजावे व त्यांच्यासाठी चारा □िकांची लागवड करावी.

सदर कृषि सल्ला पत्रिका डॉ पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला येथील ग्रामीण कृषि मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आली.

नोडल अधिकारी
ग्रामीण कृषि मौसम सेवा, अकोला
डॉ पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला

संशोधन सहयोगी
ग्रामीण कृषि मौसम सेवा,
डॉ पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला